

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXX.

Celovec, 11. listopada 1911.

Št. 54.

Novo ministrstvo.

V ponedeljek, 6. t. m., se je državni zbornici predstavilo novo ministrstvo. »Reichs-post« je imenuje »kabinet velikanov«, ker so vsi ministri pravi velikan — po telesu, nekateri bojda tudi po duhu. Največji je naučni minister dr. pl. Hussarek. Za ministrskega predsednika grofa Stürghka je prišel čas, da po stari navadi avstrijskih ministrskih predsednikov ob svojem nastopu povdarja, da bo njegovo ministrstvo nadstrankarsko; to je zadnje čase govoril še vsak Stürghkov prednik, držal pa še noben ne. Razne stranke v državnem zboru se posvetujejo, kakšno stališče da naj zavzamejo nasproti novemu ministrstvu. Največje hinavščino uganjajo tukaj nemški nacionalci, ki se delajo, kakor da bi sedanje ministrstvo ne bilo prav po njihovi volji in proglašajo, da bodo čakali dejanj. Tudi nekatere druge opozicionalne stranke naglašajo, da čakajo, da novo ministrstvo v dejanju pokaže, da je objektivno. V Hrvatsko-slovenskem klubu vlada velika nevolja, ker je »objektivni« grof Stürghk Jugoslovane pri sestavi ministrstva popolnoma prezrl in ker je obdržal v kabinetu oficijelnega zastopnika nemških nacionalcev, dr. viteza Hohenburgerja kot justičnega ministra. Z ozirom na koroške Slovence je Stürghkovo novo ministrstvo — že sojeno in ni nobenega povoda, čakati šele novih brč od gotovih ministrov tega kabineta. Stürghk sam je z ozirom na narodno pravičnost v koroški deželi dovolj stigmatiziran, kot naučni minister je teptal državne temeljne zakone, ko je zavračal slovenske pritožbe glede škandaloznega, barbarskega in protizade konitega šolstva na Koroškem. Slovenske občine so se morale pritožiti do najvišjih instanc, do upravnega in državnega sodišča, da so prišle do svojih pravic vsaj — na papirju. Zakaj še danes počiva tozadevni ministrski odlok mirno na mizi deželnega šolskega sveta koroškega, ki je pod bivšim

Stürghkovim naučnim ministrstvom v šolskem vprašanju začel nekaznovan — štrajkati in pod Stürghkom kot ministrskim predsednikom nadaljuje to taktiko. Še več! Deželni šolski svet koroški je že začutil Stürghkovo sapo in je zadnji čas v zasmeh vsem pravicam začel v trdoslovenskih krajih razpisavati mesta šolskih vodij na utrkivističnih šolah, ne da bi za ta mesta zahteval znanje slovenščine, kakor se je to dogajalo dosedaj.

In kaj naj rečemo o sodnih razmerah pod dr. Hohenburgerjem, ki je ostal pravosodni minister v Stürghkovem kabinetu? Slovenci smo občutili sovraštvo nemških kurzovcev, zaupnikov nemškega »Volks-rata«. Kaj naj celo rečemo o državnih pravdnikih, ki so tako enostransko postopali, da so celo ene in iste članke oziroma notice konfiscirali v enem listu, v drugem pa ne? O tem še spregovorimo na drugem mestu, da pokažemo konfiskacijsko prakso za slovenske liste v pravi luči!

Da bi se bila grof Stürghk in dr. Hohenburger čez noč spreobrnila, to ni verjetno, in dejstva že to potrjujejo. Ministrski predsednik je v ponedeljek v nastopnem govoru naglašal, da ni za vladno večino v državnem zboru, »na kateri bi s pravico ali krivico mogli najti poizkus narodne enostranosti«, ampak da je za »večino stvarnega dela, ki nikogar ne izlušči ali odbija, ki se čuti poklicanega k sodelovanju«. Kako si pa to predstavlja, je dokazal s tem, da je pritegnil svojemu strogo objektivnemu ministrstvu »može, kojih ima ena že odbijajo Slovence. Nobenega naroda ne mara od sodelovanja izključiti kakor človek, ki vabi psička k sebi, pa ga obenem s palico odganja, da ne more blizu. Zato pa celo konservativni »Vaterland« označuje Stürghkov govor z značilnimi besedami: »Kurz ostane stari.«

Zadnji dvom, bo-li Stürghkov kabinet postopal strankarsko, je razpršil dr. Hohenburger sam. Na dan so prišli namreč

pogoji, pod katerimi je dr. Hohenburger obdržal v Stürghkovem kabinetu pravosodni portfelj. Po teh pogojih je justična uprava prava domena za nemškonacionalno strankarstvo. Dr. Hohenburger je to s svojim popravkom v »Neue Freie Presse« omilil, a vendar — potrdil. Zato so Stürghka češki radikaleci v zbornici takoj poklicali na odgovor; Stürghk je zatrjeval, da je Hohenburger stopil v kabinet pod istimi pogoji, kakor drugi, pod pogoji objektivnosti, izrecno pa teh pogojev ni zanikal, kar poroča tudi »Slovenec«.

Da bo ostal tudi pri železnični upravi stari, krivični kurz, potrjujejo slavospevi nemških časnikov železničnemu ministru baronu Forsterju, ki je v svaštvo z znanim eksministrom in kričačem dr. Schreinerjem. Tudi trgovinskega ministra dr. plem. Rößlerja hvalijo, ker upajo, da bo nadaljeval ponemčevanje pri poštnih uradih, ki je začelo poganjati cvet pod krščanskim socialcem dr. Weisskirchnerjem.

Zato pa od Stürghkovega ministrstva prav nič ne pričakujemo! Dokler se stari, Slovanom sovražni kurz, sistem ne bo spremenil, bo ostalo kljub vsem zatrjevanjem ministrskih predsednikov vse pri starem, pri slabem. Gautsch je kazal korajžo in je povdarjal, da imajo vsi narodi pravico do vlade in da se nobenemu ne sme braniti vstopa v vladno kolo, zato je pa mož tudi kratko vladal. Stürghk pa ni imel korajže tega povedati, tem manj se bo potem upal kazati objektivnost v dejanju!

Nujni predlog posl. Grafenauerja, dr. Verstovška in tovarišev.

Ze dne 11. oktobra t. l. so vložili poslanec Grafenauer, dr. Verstovšek in tovariši v državnem zboru nujni predlog za pomoč po slabi letini prizadetim kmetom v političnem okraju Velikovec in sodnem okraju Borovlje. Nujni predlog se glasi:

Podlistek.

V tatarski sužnosti.

Odlomki iz rodbinske kronike Aleksija Zdanoborskega.

Napisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Š. K. (Dalje.)

S poljedelstvom se ne bavijo, in če komu ravno ugaja poljedelstvo, se rajše naseli na svoje kakor na plemiško posestvo. Nasprotno pa radi služijo v dvorni telesni straži ali pa pri lahki konjenici poljske države. Tudi v boju niso plašljivi. Napadejo z vikom sekajoč in ubijajoč na kletega sovražnika. Njihova sela so bolj podobna vojaškemu taborom; rede mnogo konj, ki jih pasejo poleti in pozimi po stepi in v hitrosti se morejo meriti s tatarskimi.

Mnogi od njih pobegnejo na otoke Dnjepra, prežive tamkaj v utrjenem taboru skoraj po samostanskih predpisih razposajeno in hajduško življenje. Od njihove groze je že naša domovina mnogo pretrpela in bo še tudi, dokler jih popolno ona ne podjarmi.

Težko ga drži plemič na enem mestu, četudi je močan; ker oni se raje selijo na puste stepe, kjer so sami svoji gospodarji. Kar se tiče telesne postave in življenja, se zelo razlikujejo od naših kmetov; vsi so

visoki in močni, lica so jim zagorela, da so podobni Tatarom, brke črne, glavo si brijejo kot pogani, da puščajo na temenu čop las.

Ko sem vse to videl in o tem premišljal, čudil sem se zemlji in vsemu, kar sem na njej videl. Kakor sem jih že enkrat imenoval bojaželjne, to zopet ponavljam, ker bi zaman iskal na celem svetu dežele, ki bi bila tako pripravna za bojvito ljudstvo.

Kadar eden zgine, prikažejo se od vseh strani kakor jate ptic. V teh pustih stepah se preje čuje pok puške, žvenket sabelj, hrzanje konj, plapolanje zastav in krik vojakov nego pesem škrijanca v zraku.

Tukaj potujejo kakor v Podoliji in Volhiniji sivi starci, udarjajo na teorban in pevajo junaške pesmi, s čimer se obuja spomin na viteštvo in slavo. Ker vojaki čestokrat vidijo, da to, kar danes svobodno diha, jutri že trohni, ne marajo za življenje kakor ne za ponarejen denar; oni bolj skrbne za lepo smrt, nego za življenje in posvetnost.

Drugi ljubijo boj nad vse in čestokrat so potomci plemiških rodbin skoro podivjali v neprestanem vojaškem življenju. V bitko gredo kakor na ženitovanje med pesmimi in veselim ukanjem. V mirnem času se zelo dolgočasijo, in da zadovoljijo svoji pohlepi po vojni, čestokrat prekršijo mir.

Te ljudi imenujejo »viteze smrti«.

Ako tamkaj umrje človek navadne smrti, imajo to za nekaj nenavadnega; niti bližnji sorodniki ga ne objokujejo, ker pravijo, da je bolje za človeka, da umrje na stepi, nego kakor žena v postelji.

Ta dežela je najboljša šola za viteško službo. Ako se tukaj nastani mlad polk, bo de čez dve leti oster kot turška sablja, tako da se z njim ne morejo meriti ne nemški konjeniki, ne turški janičarji.

Na pojezdu s svojim slugo sem srečal mnogo plemiških družin, kakor gospoda Potočkega, Wisnowietzkega, Kisela, Sbaraškega, Jaslowietzkega in Kalinovskega, čestito tudi cele polke z zastavami.

Konji teh polkov so šli do prsi po travi, videlo se je kakor da plavajo v vodi. Kozaki so udarjali na kotle, trobili, piskali in tudi peli svoje divje pesmi, kojih glas je raznašal veter po širni stepi.

Pred polki so šli težki, okorni maloruski vozovi, v katere so bili vpreženi voli. Kolesa so tako škripala, da so se naši konji plašili. Na teh vozeh so peljali nekateri sol, drugi so se vračali od poganov ali iz Moskve, drugi so zopet vozili vino.

Šli so v redu kakor žrjavi in tvorili so verigo, ki se je vlekla na miljo v daljavo po stepi. Često so srečali krdela volov, vse ene barve, z velikimi rogovi. Šli so v taki gnječi, da se ni mogoče med njimi preriti.

Za Kislovim taborom smo naleteli na četo glasovitih husarjev.

Vsled velike suše v letošnjem poletju so v mnogih občinah političnega okraja Velikovec jesenski pridelki, n. pr. ajda, repa, fižol, leča, zelje (kapus) itd. deloma popolnoma uničeni, deloma pa zelo oškodovani. Razven tega se je v ponajveč občinah otava popolnoma posušila. V enako žalostnem položaju se nahaja prebivalstvo v sodnem okraju Borovlje, ki je bilo še pred kratkim oškodovano po živinski kugi. Ker si ta okraja vrh tega od posledic suše leta 1908 in od škode vsled katarja na spolovilih pri govedi še nista opomogla, je razumljivo, da je stiska prebivalstva zelo občutna in velika.

Podpisani stavijo zato predlog:

Visoka zbornica skleni:

Stiska prebivalstva v političnem okraju Velikovec in sodnem okraju Borovlje na Koroškem, v kolikor se to še ni zgodilo, naj se dožene po politični oblasti in naj se temu prebivalstvu, oziroma posameznim občinam dovoli izdatna podpora iz fonda za po uimah oškodovane.

Ta predlog naj se obravnava v zmislu § 42. in se izroči tozadevnemu odseku.

Dunaj, 11. oktobra 1911.

(Slede podpisi.)

Prvi veliki ženski shod za Koroško.

»Slovenska krščansko-socialna zveza« sklicuje dne 19. novembra v dvorani hotela Trabesinger popoldne ob 3. uri prvi veliki ženski shod. — Čas je prišel, da lahko uresničimo gorečo željo in nujno zahtevo vseh koroških rodoljubov, željo in zahtevo namreč po ženski organizaciji. Vse naše gospodarsko in izobraževalno delo se more vendar edinole opirati na zdravo slovensko družino! Glavna opora zdravi slovenski družini je pa vzorna krščanska žena. Ne moremo več tako bistvenega dela slovenskega naroda v nemar pustiti. Ženski shod v Celovcu naj položi temelj bodoči ženski organizaciji; ta shod naj bo znamenje za ostale koroške slovenske pokrajine, da začnejo tudi drugod z žensko organizacijo. Vse rodoljubne Slovenke iz Celovca in iz okolice na ta važen shod!

Spored shoda:

Pozdrav predsednika »Slov. krščansko-socialne zveze«.

1. Govor: Razmere na Koroškem zahtevajo sodelovanje ženskega spola na versko-narodnem polju.

2. Govor: Ženska izobrazba.

3. Načrt za bodočnost.

Na shod imajo pristop samo ženske.

Slovinci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Vojaki so bili v popolni vojaški opravi, njihove perjanice na šlemih so migotale po zraku. Moj sluga in jaz nisva mogla obrniti pogleda od njih, čeprav jih je bilo težavno gledati, ko se je solnce svetilo na njihovi bleščeči opravi in konice sulic so blestele v solnčnih žarkih, kakor plamen v zraku viselih sveč.

Nama je veselje napolnjevalo srce, ker ti husarji so bili bolj podobni četi kraljev nego navadnim vojakom.

Za taborom se je pričela pusta dežela. Mnogokrat je zasvetil ogenj na kozaškem ognjišču ali na ognjišču kakega hutorja. Naselbin sva se izogibala, ker sva raje sama kurila. Včasih so naju obiskali okoli se klatači ljudje ter naju poprosili za kos kruha.

Nekega dne se je nama približal človek, čegar obraz je bil popolnoma poraščen z kocinami in čegar glava je bila bolj podobna volkovi nego človeški. Ko ga je zapazil moj sluga, je pričel od strahu klicati, a jaz sem zagrabil za sabljo, da bi ga razsekal. Ko pa je ta čudni mož zaklical Boga mesto da bi zatulil, sva ga pustila v miru.

Tujec je nama povedal, da je po rodu Tatar, da pa je kristjan, čemur sem se zelo čudil, ker ondotni ljudje se drže vsi korana razven Litvinov.

Ta tujec je ženi na ljubo spremenil vero, in pozneje, ko je postal vojak, so ga poslali med ordo, ker je znal tatarski jezik. Vseeno je sluga nerad spal z njim pri ognju. Večidel sva spala izmenoma ponoči ali pa še celo nič, ker morala sva paziti na konja.

Dnevne novice in dopisi.

Promoviran je bil doktorjem bogoslovja na graškem vseučilišču gospod župnik Ivan Lučovnik na Ojstrici pri Spodnjem Dravbergu. Naše najiskrenejše čestitke!

Šolske vesti. Imenovani so za podučitelje učiteljski aspiranti Alojzij Hanin za Kotlje, Ferdinand Janach za Rajbl, Ivan Močnik za Dobritsch s poverjenjem šolskega vodstva, Rudolf Möblacher za Melviče, Jožef Steiner za Ribnico, Janez Zych za Borovlje; za podučiteljice učiteljske aspirantije Antonija Ferjančič za Škocijan, Alojzija Gornik za Kotmarovas, Alb. Plankensteiner za Rudo, Jožefina Sintschnig za Št. Jakob v Rožu, Urša Wurzer za Kotmarovas. — **Premeščeni** so nadučitelj Janez Pinter iz Rajbla v Malošče, učitelj Gregor Bürger iz Št. Jakoba v Rožu v Skofiče, Boštjan Glantschnig iz Sel k Št. Urbanu pri Trgu. Rihard Kreuzer od Št. Miklavža k Mariji na Zili, Ludovik Primožič iz Zlana v Št. Jakob v Rožu, Janez Tillian iz Možice k Št. Magdalen, Jožef Grašer z Apač v Škocijan, Blaž Lakata iz Zweinitza v Metnitz, Andrej Millionig iz Gorič v Sele, Miha Plasch iz Borovelj v Št. Jakob v Rožu, Franc Schwärzler iz Irschna v Možico, Julij Seebacher iz Volšperka v Libeliče in Franc Treul iz Št. Pavla nad Ferndorfom v Molzbichl; učiteljice Alojzija Petritsch iz Bodensdorfa v Spodnji Dravberg, Marija Čarf iz Šmarjete v Rožu k Št. Miklavžu ob Dravi, Ana Tschernitz iz Skofič v Šmarjeto v R. in Adela Privasnik iz Kotmarevasi v Kaplo ob Dravi. — **Kot suplent** je nastavljen Friderik Grafenauer v Borovljah. — **Učiteljski službi** se je odpovedala Pavla Lesjak v Škocijanu. — **Razpisano** je učno mesto v definitivno zasedenje v Bistrici v Rožu (moška učna moč), Medgorjah (ženska), v Porečah ob j. (ženska), v Ločah in Št. Lenartu pri 7 stud. (moška), v Ukvah (moška); mesto šolskega vodje v Št. Danijelu nad Pliberkom (nemško in slovensko), v Črnečah; po dve učni mesti v Guštanju (moška) in Prevaljah (ženska), učno mesto na Djekšah (ženska), v Dobrlivasi (moška) v Guštanju (ženska), v Št. Primožu (moška) in v Tinjah (ženska učna moč).

Zborovanje društva slovenskih organistov na Koroškem. Dne 26. oktobra je zborovalo v Celovcu podporno društvo slovenskih organistov na Koroškem. To tako potrebno in težko pričakovano društvo še ne obstoji dolgo, zato šteje še malo članov. Da bi k društvu pristopili vsi slovenski organisti na Koroškem, je odbor sklical zborovanje na 26. oktobra in poslal vsem slovenskim organistom vabilo, da naj pridejo, da se jim razložijo, kak namen ima društvo. Vabilu se je odzvalo žalibog samo 16 organi-

stov. Celo iz bližine Celovca smo nekatere pogrešali. Zborovanje je dobro uspelo. Po običajnem prečitavanju zapisnika poroča tajnik o cerkvenoglasbenem tečaju, ki se je vršil od 7. do 11. avgusta t. l. v Ljubljani in katerega se je udeležilo 7 koroških slovenskih organistov. Že samo poročilo je pokazalo, kako važni so taki tečaji za orglavce. Nato poudarja v daljših besedah podpredsednik, kake važnosti je organizacija. Ako se hoče kaj doseči za zboljšanje, se je predvsem treba združiti v močno četo, in tako so delali vsi naši tovariši po Štajerskem in Kranjskem in so zato tudi dosegli že znatne vspehe.

Nato polaga društveni konzulent vsem na srce, naj poročajo odboru vsak o svojem cerkvenem zboru in zborih slovenskih društev, da je odbor natanko poučen, na kaki stopinji stoji cerkvena in narodna glasba v naši škofiji, dalje naj vsak poroča kako izhaja, da bo odbor vedel, kje je pomoč najbolj potrebna.

Istotako priporoča vsem organistom društvo, ki si je stavilo imenitno nalogo, svoje ude kolikor mogoče gmotno podpirati, nuditi jim strokovno izobrazbo, katere je koroški organist zelo potreben: sčasoma si misli nabaviti raznih skladb, katere bode udom za mali denar izposojevalo.

Končno se sklene, da letos praznuje društvo praznik sv. Cecilije s slovesno sv. mašo ob 9. uri pri Sv. Duhu v Celovcu. Pri maši pojejo organisti latinsko mašo Missa Angelika od Augusta Boegner op. 11. Želeti je, da bi se kolikor mogoče veliko organistov udeležilo in pri petju sodelovalo. Kateremu maša ni znana, oziroma da je nima, se naj obrne na društvenega tajnika A. Prek, organist v Borovljah. Na dan sv. Cecilije zjutraj se zberemo ob 8. uri pri Trabesingerju, kjer je skupna vaja za mašo. Po sv. maši je sestanek pri Trabesingerju, kjer se bodo pele sledeče pesmi: Slovenec sem, Lepa naša domovina, Jadransko morje, Triglav, Pogled v nedolžno oko, Danici in Zvezna. Pesmi se nahajajo v Mohorjevi pesmarici, ki jo naj vsak s saboj vzame.

Z ozirom na blagi namen društva je upati, da v najkrajšem času pristopijo vsi slovenski organisti. Pristopnina znaša 2 K, udnina mesečno 1 K.

Dosedanji redni člani so: Apovnik Jožef, Bernot Leopold, Bukovšek Franc, Cvik Mihael, Čebul Klemen, Erat Anton, Grafenauer Mihael, Holmar Tomaž, Ilgovc Jožef, Kancijan Simon, Karnar Pavel, Kramolc Stefan, Kurnik Stefan, Lekse Ignac, Prek Albin, Reguš Jakob in Torkar Jožef.

Tudi že nekaj gg. duhovnikov kot pornih članov je pristopilo. Želeti bi bilo mnogo posnemalcev!

Čestokrat sem se vlegel v travo in se zagledal v zvezdice na nebeškem oboku, predstavljajoč si v mislih, da je ona zvezda, ki sveti najmočnejše, — moja Marysja. V svoji žalosti sem se tešil, da ne bode ona zvezdica nikomur drugemu svetila, temuč bode ostala verna in zvesta meni, ker ima ona pravično srce in čisto dušo.

Večkrat se mi je pokazala v sanjah. Neke noči se mi je zopet pokazala ter mi je rekla, da moli zame in da mi bode sledila po nebeškem prostoru kakor lastavica. Nankrat zgine prikazen in pomislil sem sam pri sebi zjutraj, da je bil angel pri meni. Toda čudil sem se, da so konji štrigli z ušesmi in kazali, kakor da čutijo bližino nekoga.

Meneč, da je pojav znamenje božje milosti in dober predznak za moje podvzete, zaobljubil sem se pri sveti Materi božji in svetem Alekseju, mojem patronu, da se ne bodem nikdar smrtno pregrešil, da bi čim dalje ostal v njeni milosti.

Tisto noč sem molil do zore, do najinega odhoda. Navadno sva krenila na pot ob vzhodu solnca, ki je mnogo lepši kot doma, ker, kadar padejo prvi solnčni žarki na orošeno travo, je stepa podobna preprogi, okrašeni z biseri.

Večerna zarja žari tukaj bolj krvavo kot pri nas in to raditega, ker pogani prelijejo mnogo krščanske krvi; ta kri se dviguje proti nebu in kliče na osveto.

Kakor daleč ti seže oko, povsod vidiš grobove in nad njimi male gričke; pod njimi leže vitezi in pričakujejo sodnega dne.

Drugi zopet trdijo, da vitezi samo spe, ter se bodo prebudili, kadar se dvignejo na vojško vsi krščanski kralji nad pogane.

Če je to resnica, ne vem, toda mislim, da bi se moglo kaj takega zgoditi, ker vse je v božji moči.

Tu so doma hrabri možje, ta dežela je mnogo trpela. Poljaki, kozaki in Tatarji jo vedno v neprestanih bojih teptajo s konjskimi kopiti.

Mnogo plemičev se tukaj naseli. Napravljajo cele naselbine. Zbirajo krog sebe kmete iz kraljestva ali druge naseljence. Čeprav morajo ti ljudje biti vedno izpostavljeni vojnim nevarnostim, vendar jim je dal Bog tako naravo, da se ne boje nobene opasnosti.

Kadar je plemiški sin proglašen polnoletnim, ga je težko pridržati na posestvu; izleti kakor sokol na svobodo. Mnogokateri si zlomi pri tem vrat, ali večkrat se je že tudi zgodilo, da je marsikateri siromak postal bogat in velik gospod, katerega otroci so živeli po dvorih in opravljali senatorska dostojanstva v poljski državi.

To je božja odredba, da kmet ali vojak postane gospod; razventega se na ta način povečava moč poljske države v stepi. Najčešče prihajajo ljudje iz močnega masurenškega plemena; kajti doma jih je kakor čebel v panju. Ti obdelujejo stepe s plugom in jo spremane v redno zemljo; dočim so ob vojni pripravljene pasti drug za drugega.

Kadar sem razmišljal o vseh teh stvarih, sem se zelo veselil. Vedno mi je bilo pred očmi, da bodem ali padel v bitki, na

Poziv S. K. S. Z. Vse one rodoljubne gospode, ki imajo »ml. kn.«, se tem potom najljubneje prosi, da blagovolijo poslati kratko, ali kolikor mogoče točno poročilo o stanju »ml. kn.« in da obenem izrazijo svoje želje glede iste podpisane osebe. Za poročilo bomo iz srca hvaležni, ker nam prihranite mnogo dela in stroškov, željam pa bomo radovoljno ustregli. — Kršč. soc. Zveza (odsek za »ml. kn.«).

Iz državne službe. Stavbni svetnik gosp. Janez Ehrlich v Špitalu je prideljen tehničnemu oddelku deželne vlade v Celovcu.

Podraženje mesa v Celovcu. Ker je dobil Celovec moderno klavnico, zato so naložili mesarji odjemalcem za vsako kilo mesa 4 vinarje »davka« za klavnico. Če se v Celovcu sploh kedaj kaj dobrega zgodi, je čisto gotovo tudi nekaj slabega zraven. Kaj poročajo socialni demokratje? — Prihodnjič bodo za to zopet volili v splošni kuriji Metnitza in naprej demonstrirali zoper dražnjo!

Naznanilo. Vojaška uprava kupi za Celovec 950 m², za Gorico 1420 m² in za Pulj 1800 m² trdega lesa za kurjavo. Tozadevne pogodbe se bodo sklepale za Celovec v vojaškem oskrbovališču v Celovcu 21. novembra, za Gorico v vojaškem oskrbovališču v Gorici 24. novembra in za Pulj v vojaškem oskrbovališču v Pulju 14. novembra t. l. Kolekovane ponudbe morajo dospeti vsaj do devetih dopoldne pri imenovanih oskrbovališčih, pri katerih se izvedo natančnejši pogoji. — C. in kr. intendantca 3. voja.

Žaloigro »Mlinar in njegova hči« so člani celovškega delavskega društva v nedeljo, 5. t. m., uprizorili z dobrim uspehom in ob povoljnem obisku. Igra je znana in ima svoje hibe. Prva dejanja so precej dolgočasna. Glavne vloge so bile v zelo srečnih rokah. Starega Črnota je zelo dobro pogodil g. Terček, dobra sta bila tudi Konrad (gosp. Lobnik) in Marica (gdč. Ida Stehernikova), ki sta se znala vsak v svojo vlogo uživati. Pa tudi ostale manjše vloge so bile več ali manj v dobrih rokah. Scenerija je bila v 3. dejanju, ko se prikažejo duhovi, zelo dobra, kmečke sobe pa preveč po enem koptu. Igralo se je točno, le začelo se ni točno. Seveda se naj kritika ne primerja z drugim šablonskim kritikam po deželi, kjer se z ozirom na igralne osebe vse povprek hvale, ali je hvale vredno ali ne. Kjer ni kritike, ni napredka. V Celovcu pa naj postanejo slovenske predstave — šola za igralce po deželi!

Celovška električna je povozila v nedeljo, 5. t. m. na št. Vidski cesti konja posestnika Andreja Hudelista. Konj se je splašil, in tako se je zgodila nesreča. Voz je zdrobljen. Posestnik ima nad 800 K škode. Električna železnica na tej progi živahnemu prometu na Vse Svete ni bila kos, ker je

kar mora biti plemič in krščanski vojak vedno pripravljen, da si dobi nebeško krono, ali pa da si bodem stekel za domovino znamenite zasluge in tako proslavil svoj rod, da se me bodo veselili v nebesih moji predniki.

Ti si niso pridobili svojega premoženja s spletkami, ne z vikom v zboru, temveč s krvjo, ki je temelj življenja. Kar so imeli, to so dobili od ljudovlade, za katero tudi niso štedili s stroški. Moj spoštovani ded in moj oče sta postavila vsak po eno stotnijo vojakov za boj proti mosleminom. Zato naj njima da nebo večni mir in pokoj. Spodobiti se, da moram braniti s sabljo premoženje, pridobljeno takisto s sabljo.

Čeprav moje srce hrepeni po Marysji, in skozi moje denarnico vleče veter nemoteno, vendar sem dedič slavne imena, ki ga hočem ohraniti neomadeževanega, kakor so ga mi zapustili moji očetje.

Blagoslovi me Bog, da ohranim svoje ime, da bodem enakopraven svojim prednikom in da preje umrjem nego se uklonim! Odločil sem se, da bom šel po Marysjo, ako mi Bog da, v zlatu in s perjanico na glavi in ne samo z enim služabnikom, temveč s spremstvom, kakor pride vitez po plemenito gospo.

Tedaj bom, ne gledajoč na čast mojega rodu, padel pred noge gospodu Worsyanar, ker ne bom prosil gospodarja za demaštvu, temveč očeta za njegovo hčer. V sirokravstvu se je ne bi upal prositi, dasi mi bi stane moja soproga, da jo obsipljem z bla-

novi betonirani most pri Glini preslab. Ko so poizkušali njegovo nosilno zmožnost, se je most znatno ponižal, moške so pa sklenili, da bojo o tem molčali. Toda ničesar ni tako skrito, da bi ne postalo očito. Dr. Metnitz nima sreče, najboljši dokaz, da je slovenskega pokolenja! Opozarjali bi ga pri tej priložnosti, da naj pri novih mostovih ne pusti odpravljati križev, kakor se je to zgodilo dosedaj pri vseh novih mostovih in pri starih, ki so jih popravili. Slabi kristjani!

»Fehitarji« za »Südmarko«. Nemškonaacionalni visokošolci bojo dne 10., 11. in 13. t. m. beračili po Celovcu po hišah za »Südmarko«. To je že odveč! Slovenci, pokažite jim, kje je zidar pustil luknjo!

Slinovka in kužna bolezen na parkljih je razširjena glasom uradnega poročila od 28. vinotoka 1911: V šmohorskem okraju v občinah Brdo (11 krajev, v 51 hlevih), Gorice (1 kraj, v 5 hlevih), Št. Štefan (3 kraji, v 4 hlevih), Blače 1 kraj, v 45 hlevih); v celovški okolici v občinah Anabichl (4 kraji, v 12 hlevih), Zrelec (2 kraja, v 2 hlevih), Grabštajn (2 kraja, v 5 hlevih), Trdnjavo (1 kraj, v 1 hlevu), Mali Št. Vid (2 kraja, v 2 hlevih), Kotmaravas (2 kraja, v 4 hlevih), Kriva vrba (1 kraj, v 2 hlevih), Šmarjeta v R. (4 kraji, v 4 hlevih), Žihpolje (1 kraj, v 1 hlevu), Gospa Sveta (3 kraji, v 3 hlevih), Šmartin pri Celovcu (1 kraj, v 1 hlevu), Dholica (2 kraja, v 2 hlevih), Blatograd (4 kraji, v 6 hlevih), Osoje (8 krajev, v 15 hlevih), Otmanje (1 kraj, v 1 hlevu), Št. Peter pri Celovcu (1 kraj, v 1 hlevu), Pokrče (4 kraji, v 10 hlevih), Št. Rupert (1 kraj, v 1 hlevu), Škofiče (3 kraji, v 6 hlevih), Tigrče (4 kraji, v 6 hlevih), Št. Tomaž (2 kraja, v 2 hlevih); v šentviškem okraju v občini Mostič (10 krajev, v 18 hlevih); v beljaškem okraju v občinah Logavas (2 kraja, v 9 hlevih), Šmerče (3 kraji, v 19 hlevih), Bistrica na Zili (1 kraj, v 15 hlevih) in na 1 pašniku, Bekštanj (9 krajev, v 24 hlevih), Strajavas (1 kraj, v 1 hlevu), Št. Jakob (2 kraja, v 8 hlevih), Kostanje (4 kraji, v 15 hlevih), Lipa ob Vrbi (2 kraja, v 7 hlevih), Marija na Zili (1 kraj, v 1 hlevu), Pontabelj (1 kraj, v 1 hlevu in 2 pašnikih), Rožek (9 krajev, v 23 hlevih), Žabnice (1 kraj, v 2 hlevih), Ukve (1 kraj, na 1 pašniku), Belapeč (1 kraj, v 1 hlevu), Vernberg (1 kraj, v 1 hlevu); v velikovškem okraju v občinah Grebinj (1 kraj, v 1 hlevu), Vovbre (1 kraj, v 1 hlevu), Važenberg (2 kraja, v 2 hlevih). (Nemški kraji niso nevedeni.)

Za zimsko kmetijsko šolo v Velikovcu, ki je pod Šumijevim vodstvom zaspala, je deželni odbor dobil vodjo iz Češkega, Nemca, ki prav nič ne zna slovenski. Šola pa naj bo za Spodnje Koroško! Sedaj hodi ta mož s slovenskim tolmačem po občinah loviti fantove za šolo, do katere Slovenci ne moremo imeti zaupanja, dokler se ne bo pre-

gostanjem, da obrišem prah z njenih nog, a čuval jo bodem, da ne bodo njene drage nožice krvavele na potu med trnjevim življenjem.

Čim dalje sem prodiral v stepto, vedno bolj so mi prihajale nove nade v srce. Toda bilo je pusto in žalostno, velika ravnina se je širila pred menoj. Trava je postajala vedno večja in nagibala se je z ene strani na drugo, kakor da naju pozdravlja. Zdelo se mi je, da njen šum šepeta: »Da si zdrav, bojevnik božji!«

Da sva šla dalje, bi bilo nevarno, ker Mohylna je zadnja krščanska mejna straža; tamkaj se vojaki vsak dan obhajajo, da so vedno pripravljene na smrt.

Tatarji se vedno prikazujejo v večjih in manjših krdelih. Izkušen človek ve takoj, kedaj prihajajo v velikem številu, ker ob njihovem prihodu volkovi silno tulijo. Gredo za Tatarji, kakor bi vedeli, da bodo za njimi našli človeško meso in konjsko mrhovino. Bajate zverji ne jedo tatarskega mesa, ker so prijatelji Tatarjev, katere moremo primerjati radi njih grabežljivosti in poganstva z divjimi zvermi.

Na teh pohodih se marsikaj doživi. Ako Kozaki kakega Tatarja vjamejo, nimajo z njim usmiljenja ter ga usmrte na najbolj krut način.

Ko sem nekoč videl v stepi velik ogenj in krog njega več ljudi, približal sem se, da bi videl, kdo so, ali pa da bi izstrelil strel, če bi bilo potrebno. Toda bili so to Kozaki na straži, ki so metali žive Tatarje v ogenj.

Pralni ekstrakt „Ženska hvala“

za namakanje perila.

Najpopolnejše nadomestilo za bélenje perila.

Najboljši in najzanesljivejši pralni prašek.

Pralni prašek je zaupljiv predmet. Ako hočete Vaše drago perilo obvarovati škode, tedaj se čuvajte pred ponaredbami!

ustrojila po načinu, kakor je slavna šola na Grmu na Kranjskem. Seveda se deželnemu odboru ne gre toliko za gospodarski pouk fantov, kakor da se fante na tej šoli vzgaja v nemškonaacionalnem duhu. To je »Bauern-Zeitung« pred kratkim očitno priznala; menda je kak punciran »profesor« padel na glavo, da je izblebetal to nemškonaacionalno skrivnost, ki so jo nacionalci v deželnem zboru tajili, za nas pa je bilo to že davno jasno!

Poskusi v c. in kr. garnizijski bolnici v Gradcu so podali: Tudi proti zaprtju bolnikov, ki so navezani na posteljo, so se z naravno Franc Jožef-ovo grenčico dosegli odlični uspehi. Učinek se pojavi brez vsakih neprijetnih bolečin ali poznejših vplivov, vsled česar se »Franc Jožef-ova« voda od vseh bolnikov rada zauživa. 2

Borovlje. Stavba nove meščanske šole se že mogočno dviga iz tal, a čujte in strmite, delo se je oddalo šele 3. t. m. Hvala Bogu, da jo je dobil domačin g. Košat, ki jo je — že davno prej začel zidati. Gotovo mu je občinski odbor že davno prej zagotovil delo ne glede na to, ali se oglasi še kateri drugi podjetnik ali ne.

Borovlje. (Napredek v puškarstvu.) Ministrstvo javnih del je izpopolnilo že od leta 1882 obstoječo »Probieranstalt« v popolno poskuševalnico, prvo v celi Avstriji, tako da zdaj nobenemu lovcu in posestniku pušk, ki hoče natanko vedeti o

Zastonj so klicali Alaha na pomoč; jaz sem jim zapovedal, da naj opuste to grozodejstvo in jih naj raje posekajo s sabljami, a oni so mi odgovorili:

«Glej, da se spraviš odtod, da se tudi tebi kaj takega ne zgodi!«

Ko so zvedeli, da sem plemič, so se odkrili in ko so čuli, da grem k polku, so se mi ponudili za spremstvo.

Tako sem jahal v njihovi družbi celo noč. Zvezde so sijale na nebu in nam kazale pot do kozaškega tabora. Ko se je jela dvigati zarja, so ugasnile zvezde. Sedaj ni bilo daleč do tabora, ker čulo se je že petje petelinovo, katere imajo Kozaki radi njihovega jasnega glasu.

Kmalu nato se je zdanilo in zagledali smo nekaj vodnjakov, začuli lajanje psov in hrzanje konj.

Prišedši v mesto sem šel takoj h gospodu Košaru, bogatemu plemiču iz Litve, ki je tamkaj zapovedoval in ki je bil izkušen vojak; vsled dolgega vojevanja je bil tako že ranjen in izsekan, da so govorili kasneje o njem, da so pogani napisali cel koran na njegovo lice. Bil je izkušen konjenik in stekel si je velikih zaslug za ljudovlado. Ker je poznal mojega očeta, me je sprejel kot rodnega sina in me še isti dan uvrstil pod zastavo.

Kasneje mi je rekel, da sem prišel ravno pravi čas, ker bodo kmalu prišli Tatarji iz Krima. Zvedel sem, da je zavladal velik strah med stanoviti, toda plemstvo uživa največji ugled. (Dalje.)

rabljivosti svoje puške, ni treba pušk dati preskušavati v inozemstvo v Halensee in Neumannswalde. Nova preskuševalnica je pridružena c. kr. puškarski šoli in je s 1. novembrom prevzela posle prejšnje »Probianstalt«, kjer so se itak že prej tudi vršile poskušnje, a bolj v svrhu pouka učenec na puškarski šoli. Zagotovila si je nova poskuševalnica največje avstrijsko zasebno strelišče, strelišče borovškega strelskega društva. S to novo ustanovo se bo zupanje v itak svetovno znane borovške puške gotovo znatno povečalo.

Strašna nesreča se je zgodila v soboto 4. novembra 1911 v kamenolomu v Došenčah. Ob 11. uri dopoldne je padel delavec Anton Raunegger kakih 40 metrov visoko raz skalovja v globočino, kjer je obležal ves strt, po zobeh med gramozom in skalami. Zapušča ženo, ki je sedaj v drugič vdova in ima tropo otrok. 35letni ponesrečenec je bil priden delavec in skrben oče.

Vzor Slovincem je št. Jakob v Rožu na Koroškem. »Slovenska Straža« je dobila iz št. Jakoba v Rožu 50 K, katere je darovala tamošnja slovenska posojilnica, poleg tega je poslal č. g. župnik Ražun 10 K kot letni prispevek in 10 K, ker se ni mogel udeležiti občnega zbora »Slovenske Straže« v Celovcu. Povsod posnemajte!

»Slovenska Straža.« Slo m š k o v d a r p o 20 K: Matej Weiss, provizor, Šmarjeta, Koroško, nabral ob svojem slovesu 24 K 50 vin. — Slovensko katoliško izobraževalno društvo Galicija pri Celju, 20 K. — Nadalje je daroval g. Pavel Wallner p. d. Mijar v Veliki Vasi p. Brdo pri Šmohoru, Koroško, 2 K. — S k l a d M o h o r j a n o v: Mohorjani Črni Vrh nad Idrijo, po župnijskem uradu, 15 K. — Mohorjani Gorje p. Zilska Bistrica, po č. g. Josip Miklavčiču, župniku, 3 K. — Mohorjani v Motniku, 10 K. — Mohorjani Šmihel nad Pliberkom, po župnijskem uradu, 10 K. — Mohorjani na Rudi, Koroško, po č. g. Janezu Volavčniku, župniku, 3 K. — Mohorjani župnije Dvor, 2 K. — Mohorjani župnije Logaves p. Vrba, 3 K. — Mohorjani v Mavčicah p. Stražišče, po gosp. dr. Josip Marinkotu, 15 K. — Mohorjani na Homcu, po župnijskem uradu, 5 K 20 v. — Mohorjani v Špitaliču p. Motnik, po č. g. Antonu Mezeg, župniku, 5 K 10 v. — Mohorjani Prežganje p. Litija, po župnijskem uradu, 5 K. — Mohorjani št. Jakob ob cesti p. Celovec, po župnem uradu, 5 K. — Mohorjani Grahovo pri Cerknici, po č. g. Alojziju Wester, župniku, 10 K. — Mohorjani Zibika p. Pristava, po č. g. Josip Kranjcu, župniku, 5 K. — Mohorjani Studenice, Štajersko, po župnem uradu, 5 K 80 v. — Mohorjani Lipa nad Vrbo, po č. g. Ivan Nagelu, župniku, 4 K 50 v. — Č. g. Mihael Bulovec, uršulinski spiritual v Ljubljani za Mohorjane 2 K 68 v.

Šolske zamude in — učitelji. Šole so se zopet začele in kmalu bodo po raznih občinah zopet prišli izkazi o neopravičenih šolskih zamudah. Da se malomarni stariši, ki svojih otrok ne marajo pošiljati v šolo, kaznujejo, temu ne bo nihče oporekal. Ali da se kaznujejo tudi stariši, ki ne morejo dati včasih otrok v šolo, to je od sile in krivica! In vendar postopajo naši okrajni šolski sveti tako in sicer naravnost brezobzirno in kruto! — Čisto narobe pa je, če imajo učitelji kako zborovanje. To se ne napravi na šole prost dan, marveč se navadno izpusti šola. In letos, ko so imeli v Celovcu tisto znamenito (?) razstavo, so šole po vsej deželi zaključili že dne 25. avgusta, namesto 1. septembra samo za to, da so učitelji mogli iti na razstavo, kjer so tiste dni imeli svoj ponesrečeni praznik narodnih noš (Trachtenfest) in, kar je bilo menda še bolj važno, tudi »Gambrinusfest«, t. j. da so častili poganskega boga piva. No, tam seve naših nemških učiteljev ni smelo manjkati! Izgubilo se je takrat za poduk na vsaki koroški šoli najmanj štiri dni! — Če kmet svojega otroka, recimo tudi radi najnужnejšega dela ne more poslati v šolo, ga kaznujejo. Koliko »mastnih« kazni bi se moglo naložiti za teh gotovo »neopravičenih« zamud za vse šolarje Koroške, — ki so šolo morali »zamuditi«, ker se je gg. učiteljem mudilo na razstavo! A tako je ukrenil naš slavnj c. kr. deželni šolski svet,

— s tem basta — ti kmet, zlasti slovenski, pa — molči in plačaj! Tako hoče vladajoča klika, in tako bode delala, dokler se je ne otresemo. To pa je mogoče le z zavednostjo, z združenjem in — dobrimi volitvami.

Celovec. Zidarskemu mojstru Malleju na Ljubljanski cesti so 8. t. m. iz živinozdravnih ozirov policijsko zatvorili hlev, ker se je v njegovem hlevu pojavila slinovka in kuga na parkljih.

Št. Tomaž. (Prodal) je svojo hišo v Gundrški vasi Val. Fritz, pd. Štamec, za 5260 kron.

Imate bolečine? Revmatične, protinske, v zobeh, glavobol? Ali ste se po prepihu ali drugače prehladili? Poskusite vendar bolečine utehajoči, lekajoči in krepčajoči Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“. Ta je v resnici dober! To ni samo reklama! Dvanajstorica za poskušnjo 5 kron franko. — Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvatsko).

Št. Tomaž. (Znorela) je naenkrat žena delavca Jurija Janež v Gundrški vasi in so jo v ponedeljek prepeljali v Celovec. Bog dal, da bi kmalu ozdravela in se vrnila v sredo svoje družine! Kakor smo slišali, so tudi kočarja Adlasnika, pd. Borovca, dali v norišnico v Celovec.

Spodnji Dravberg. (Lovska sreča.) Odpadnik: »Gute Obend meine Ern.« — Lovci: »Weidmannsheil, Herr K... , heute haben Sie Glück gehabt. Heut zahlens was.« — Odpad.: »Jabol, meine Ern, ich hot dreimal Hosen gsch... sen.« (Hotel je s tem reči, da je tri zajce ustrelil.) — Lovci: »Heil, Heil!« — Stražanski smeh.

Iz okolice Kloštra pri Grebinju. (Tudi narobe-svet.) Odkar uživamo pri nas dvomljivo srečo, da nam ukazuje nemški župan v Grebinju, slišimo v Kloštru pred cerkvijo le nemška oznanila. In to se dogaja v Kloštru, ki je čisto slovenska fara. Začudeno se vsakokrat okoli stoječi povprašujemo, kaj da je izklievelec povedal. Ker smo kaznovani, če se ne ravnamo po izklicih, zato pač smemo zahtevati, da se pri nas izklicuje slovensko! Saj se ne izklicuje za nemške škricice, ampak za nas slovenske kmete! Pri nas v Kloštru je navada, da gostilničar v Kloštru napravi vsako leto na šimensko nedeljo ples; tako se je tudi letos zgodilo. Toda čujte! Tisto človeče, ki izklicuje občinske zadeve samonemško, je letos 29. vinotoka po sv. maši oznanil po slovenski, da bodo pri »birtu« kislja župa, golaš in druge dobre jedi na razpolago in potem ples. Kaznive zadeve se izklicuje torej ponemško, da jih ne zastopimo, nepotrebne pa v slovenščini. Kaj pravite na to, gospod župan Herzog?

Št. Tomaž. (Zborovanje.) V nedeljo, dne 29. oktobra je naše društvo »Edinost« napravilo shod, na katerem nam je č. g. Fr. Šenk zanimivo govoril o prvem romanju Slovencev v Sveto deželo, katerega se je bil tudi sam udeležil. Vsi smo napeto poslušali in v duhu z njim potovali po teh svetih krajih. Srčna hvala. Nato so dekleta uprizorila igro »Čašica kave«, fantje pa »Křčmar pri zvitem rogu«. Vse je šlo lepo — to je pričalo odobravanje občinstva. Med odmori je bilo petje. Udeležba je bila dobra, čeravno vreme ni bilo lepo. Celo iz Celovca so nas počastili z obiskom. Hvala! Čisti dobiček se je daroval pogorelcem.

Žabnice. Dne 23. oktobra se je pri nas pokazala živinska bolezen na gobcih in parkljih. Pastirji so izgubili dve telici, ki sta zašli na bistriško planino, kjer imajo že dolgo omenjeno sitno bolezen. Ker je županstvo takoj storilo potrebne korake, zato se hvala Bogu bolezen do sedaj še ni razširila. — Vsak vlak, ki gre proti Pontebi, je poln Italijanov. Ko se spomladi vozijo v Avstrijo, so pohlevni, sedaj pa so taki, kakor da bi vsi ušli iz kake norišnice. Je popolnoma prav, da jim Turki puščajo malo krvi. — Šola je bila pri nas nekaj časa zaprta radi boleznj g. nadučitelja.

Vogrče. (Shod. — Igra. — Slovo.) Zopet smo imeli enkrat pri Škofu prijeten popoldan, katerega nam je priredilo naše izobraževalno društvo 29. vinotoka. Mnogoštevilnim poslušalcem je govoril č. g. provizor P. Ulbing o naši zemlji, njenem razmerju do drugih svetov, zunanji obliki in notranji kakovosti. Prava grobna tihota je vladala v dvorani, ko je spretni govornik

razkladal ukaželjnim poslušalcem zanimive lastnosti našega planeta. Ko smo prejeli dovolj poduka, pa smo se srčno smejali »Kmetu Herodu«, katerega so navihani študentje tako presneto prekanili in ga na njegovem bajnolem prestolu pustili zaman čakati na sv. tri kralje. Izvrstna predstava dela vso čast našim vrlim fantom-igralcem. — Poslovili smo se topot tudi od našega društvenega predsednika Štefana Breznik, ki bo odslej posestnik »Narodnega doma« v Pliberku. Iskrena mu hvala za njegovo neumorno in požrtvovalno delo, ki ga je v toliki meri posvetil našemu društvu. Društvo ga bo zelo pogrešalo. Bodi mu sreča mila na njegovem novem domu! Slovenci in Slovenke iz okolice pliberške, kedar pridete v Pliberk, ne pozabite zglasiti se v »Narodnem domu«. Postrežba je že sedaj izborna!

Borovlje. (Razmere na kolodvoru.) Že večkrat so se slišale pritožbe o poslovanju na tovornem kolodvoru. Posebno se pritožujejo lesni trgovci. A v torek so se izkazali na kolodvoru. Nek gostilničar je kupil na Kranjskem več praseta, jih dal sam preiskati po živinozdravniku, da bi ne imel nobenih težkoč, in jih je sam poslal sem na Borovlje. A tu v Borovljah jih ni smel izložiti, četudi je bilo živinozdravniško spričevalo pritrjeno voznemu listku, tudi krme jim ni smel dati, ampak obrniti se je moral na okrajno glavarstvo v Celovec. Šele ko se je vrnil iz Celovca, je mogel dobiti praseta, seve vse zmrznjene in lačne. Uradniki na kolodvoru imajo gotovo premalo dela, da si s takimi šikanami krajšajo dolgačas.

Borovlje. (Naša nemškutarija v pravi luči.) Dne 21. m. m. zvečer ob 6. uri je bil sklican izredni občni zbor puškarske zadruga, da sklepa o nabavi novih strojev za izdelovanje puškinih cevi in o izboljšanju izkoriščanja vodne sile. Prišel je na to zborovanje sam g. vladni svetnik vitez Rainer kot zastopnik okrajnega glavarstva in ministrstvo je poslalo svojega zastopnika z Dunaja, ker je vladi res na tem, da se povzdigne naša puškarska obrt. Radi tega je vlada izposlovala od obrtnega pospeševalnega urada (Gewerbeförderungsdienst) 46 tisoč kron brezobrestnega posojila. Glejte, tukajšnjim mogočnejšem pa ni bilo na tem, da bi poskrbeli, da bi z ozirom na važnost te za Borovlje tako potrebne naprave bil občni zbor sklepčen. Saj so zastopniki vlade čakali do pol 9. ure, in še takrat ni bilo potrebnih 40 odstotkov mojstrov navzočih, da bi mogli sklepati. To je najlepši dokaz, in vlada se je lahko sama prepričala, za kaj se gre našim borovškim mogotcem z županom na čelu! Kadar se gre za oblast in komando, tedaj mora priti vse in vztrajati, četudi do štirih zjutraj. Kadar se pa gre za korist in napredek zadruga, takrat je pa vse eno, če kdo pride ali ne. Pa saj ni čuda! Ljudje pravijo, kaj bomo hodili, saj itak nič ne pomaga; nas se kratko malo preglašuje, in če bi bili naši predlogi še tako dobri. Če župan ne vzdigne roke, se je drug tudi ne upa, in če to stori, ga zadene županov pogled in roka koj omahne. Vsa hvala pa posestniku Jaklinovih fužin, g. Jakobu Poschinger za njegovo stvarno in strogo izvajanje, ki priča o njegovem znanju in je radi tega naša stranka in cel slovenski narod lahko in po pravici ponosen nanj.

Iz Kanalske doline. (Vnebovpjoč greh.) Čestokrat se je že pisalo, govorilo in dokazovalo, da so naše koroške šole mučilnice za naše otroke, da se v teh šolah otroci potujčujejo, da iz njih postanejo nezavedni fantje in možje, kateri zasramujejo svojo slovensko materinščino in vse, kar je slovenskega, slovensko zemljo, Slovence in neredko celo svojo mater, in sicer samo radi tega, ker ona govori jezik, katerega ti tako zaničujejo; kajti nemškutarji so hujši od Nemcev, kakor janičarji hujši od Turkov. Kdo je temu kriv, oni sami? Nikakor ne, saj ne vedo, kaj delajo. Vsemu temu je kriva vlada, katera je skovala ta vnebovpjoči šolski sistem; seveda so krivi tudi učitelji, a tudi ti ne direktno, kajti tudi te je vzgojila šola, seveda po volji vlade, tudi o teh se lahko reče: saj ne vedo, kaj delajo. Tudi ti so se učili v šoli ubogati na migljaj

Vaše zdravje

si ohranite! Oslabelost in bolečine izginejo, Vaše oči, živci, mišice, kite se okrepčajo, spanec ozdravi, Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“. Dvanajstorica za poskušnjo 5 K franko. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg 67 (Hrv.)

kot krotki psički, učilo se jih je indirektno, pobijati, razdirati, zabranjevati in zasmehovati vse, kar le nekoliko diši po slovenskem. Če pride potem tak siromak med poznano slovensko ljudstvo, mu ne bije v njegovih prsah srce učitelja, ampak srce nemškega »pionirja«. Takemu »pionirju« šeniti na misel ne pride, da bi učil njemu izročeno slovensko deco, spoštovati in ljubiti slovensko grudo, slovensko besedo, lepe hribe in doline, po katerih se je pevala slovenska pesem ob časih, v katerih se Nemcem niti sanjalo ni, da bodo oni kedaj na Koroškem vladali in ponižne Slovence preganjali. Da bi tak učitelj slovenske otroke učil ljubiti slovensko zemljo, jih peljati v duhu nazaj v čase, v katerih je bil še prost Sloven, v katerih so se borili naši očetje kot lev, če je bilo treba braniti svobodo domovine, o tem ni govora; njegov poklic je, izdreti iz srca mladine zadnji čut do svojega naroda in če se mu posreči, je tak učitelj dober in plačilo judeževo mu je gotovo. Kadobier in plačilo judeževo mu je gotovo. Kadobier in plačilo judeževo mu je gotovo. Kadobier in plačilo judeževo mu je gotovo.

Velikovec. (Načelnik »Südmärker«.) Tukajšnja podružnica lutrovske »Südmärke« si je izvolila za svojega načelnika vodjo zemljiške knjige g. oficijala Pungratschitscha. (Nekdo je rekel: »Zakaj ta potrata črk pri tej draginji?«) Torej pri podružnici društva, ki deluje za protestantizem, ki hoče Slovincem ugrabiti posestva in tako dela zgago med Slovenci in Nemci, sme biti načelnik c. kr. uradnik! Kedo naj ima zaupanje v take pristranske c. kr. uradnike? Ravno sodnijski uradniki so povsod v tem oziru ponavadi najzagrizenejši nasprotniki. Ni čuda, da ljudstvo, posebno slovensko, nima od sodnij navadno nobenega zaupanja več! Kaj ko bi bil kje kak slovenski uradnik načelnik kakega slovenskega društva? Sodnijski uradniki imajo od zgoraj predpise, da se ne vmešavajo v strankarske zadeve. In to tirjamo tudi mi!

Spodnji Dravberg. (Slovensko šolsko društvo) je dobilo v nedeljo dne 5. novembra tu svojo novo podružnico. Ustanovni shod je bil povoljno obiskan, dasi se zanj ni posebno agitiralo. Namen in pomen šolskega društva za Koroško je v daljšem govoru pojasnil predsednik društva, č. g. Mat. Ražun, ki je kazal zlasti na mnoge krivice, ki se nam gode na šolskem polju. G. župnik Rozman je kazal na potrebo šolskega društva z več zgledi iz praktičnega življenja. Posameznik se ne more braniti zoper razne krivice, pač pa to storimo lahko združeni. Pristopilo je takoj lepo število udov in v načelstvo so bili izvoljeni gg.: Franc Bart, načelnik; Jan. Pepevnik, namestnik; L. Črešnik, blagajnik; Jos. Šegl, nam.; Jak. Hren, tajnik; Ivan Juh, nam. — Zdaj pa krepko na delo za izobrazbo našega ljudstva!

Ojstrica. (Veselje) je bilo po vsej župniji, ko smo izvedeli novico, da so naš č. g. župnik Ivan Lučovnik bili v Gradcu promovirani za dohtarja teologije! Ponočni smo na dušnega pastirja, ki oskrbujejo dve obširni fari, a so obenem v teku dveh let napravili vse težke izkušnje za doktorat. Bog jih živi in nam ohrani prav mnogo let!

Guštanj. Deželni šolski svet je dovolil, da se otvori v našem trgu otroški vrtec. Seveda bo ta vrtec nemški in bo pomagal po-

nemčevati otroke slovenskih delavcev. Kdo bo vzdrževal vrtec? Ali občina? Ali »Schulverein«? Dolžnost lastnika fužin grofa Thurna bi bila, da skrbi tudi za vzgojo delavskih otrok, ki jim jemlje podnevu očete, da ne morejo vzgajati dece.

Guštanj. Pri nas zidajo zopet nov »Personalhaus«, ki stoji v bližini nove šole. A ne samo za stanovanja mora skrbeti grof, ampak tudi za duševno vzgojo delavcev. In za to pa potrebujemo še drugega dušnega pastirja, potrebujemo kaplana.

Guštanj. Direktorju in uradnikom naših fužin svetujemo, naj si naročijo »Mir«, da ne bo treba pošiljati fanta okoli, ki poizveduje, kje bi se dobil »Mir«. Gospod Čas bodo že predstavili, saj so Slovenec.

Somišljeniki! Zahtevajte v gostilnah računsko listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

Politične vesti.

LAŠKO-TURŠKA VOJNA.

Laška grozolejstva.

Vesti, da so Turki pomorili vse prebivalce misijonskega zavoda v Benghaziju, niso bile potrjene, pač pa je dognano, da so Lahii pri obstreljevanju Benghazija usmrtili več Evropejcev. Da Turki ne bodo s kristjani posebno lepo ravnali, je razumljivo; Turek je pač Turek. Da pa Lahii v Tripolisu kar vse povprek morijo in se turška grozodejstva z laškimi niti primerjati ne dajo, tega ne bi bil menda nihče pričakoval. V imenu civilizacije, napredka, kulture in v imenu krščanstva in Bog ve, v kakem imenu še, so zasedli Lahii Tripolis in grabijo po Tripolitaniji. Velesilam je poslala laška vlada obvestilo, da je v imenu »civilizacije« priklopila (anektirala) Tripolitanijo k laški posesti. Čudno priklopljenje, ki se mu bo veseljni svet od srca smejal! Lahii so že naznanili priklopljenje Tripolitanije, ko se komaj še v mestu Tripolis držijo in so bili ravnokar strašno tepeni, da so morali zbežati pred Turki in Arabci za mestno zidovje v Tripolisu. Proti laški »civilizaciji« je pa turška vlada poslala na velevlasti spomenico, v kateri protestira proti laškim grozodejstvom v Afriki, ki so v posmeh kulturi in civilizaciji. Poročevalci evropskih časopisov res potrjujejo strašne zločine Lahov. Tako na primer poročila iz Tripolisa posebni poročevalec »Berliner Tagblatta« sledeče:

»Ponoči je okoli naše hiše pokalo, najhuje proti polnoči. Zjutraj ob sedmih zopet običajna kanonada. Prej vsako noč, zdaj vsak dan. Pokanje pušk, grom topov na ladjah in pa gorskih topov. Turki napadajo do skoraj desetih. Kakšno nesrečo so Lahii s svojim postopanjem nasproti Arabcem povzročili, se ne da popisati. Kogar dobijo z orožjem v roki, naj ga že odvedejo. Toda divjanja po cele dni zoper čisto nedolžne ljudi ni mogoče opravičiti. Hočem naštetii nekaj slučajev zadnje dni in pripominjam, da zastavim besedo za čisto resnico vsakega posameznega slučaja:

Neki Arabec vleče s svojim voličkom v zelenici vodo iz vodnjaka, da poškropi vrtove. (Zelenica ali oaza je kraj v puščavi, kjer se nahaja voda in vsled tega tudi dreve; ravnatelj Jahne, slaboznan prevajalec slovenskih krajevnih imen v nemške spa-kedranke, bi izraz oaza brez dvoma prevedel na nemško v »Spinatfleckerl«. Opomb. ured.) Lahii pridejo in mu ukažejo v stran. Hoče izpreči žival, da bi jo vzel s seboj. To menda ljudem predolgo traja, zabodejo ga z bajoneti. — Trije slepci se držijo za roke, prvi tipa ob zidu. Berači so. Tedaj zavije okoli vogla trop bersagliarov (laških vojakov), v hipu so trije pohabljeni nehali živeti. Do večera so ležali v Sokri na voglu nekega oljkinega vrta. — Trije otroci so pobegnili iz zelenice k svetemu grobu Sidi el Masri, ki se nahaja na kraju palmovega gozdčiča proti jugu. Tamošnja straža začne hitro streljati na malčke, katerih najstarejši je star osem let. To je bilo dne 22., na dan vstaje. Otroci so pripadali k družini trgovca s sadjem Hammed ben Kaddiš. Njega samega so odvedli, dva njegovih konj ustrelili. Mesar Ali Freper v Sanii je bil pri svojem poslu napaden. Ravnokar je drl koštrunu kožo preko ušes, ko so padli po njem

vojaki in ga ubili z njegovo sekuro. — Ravnotam, v Sanii, je prišel Mohammed Masuri s trga, ko so ga ustavili in preiskali. Po tamošnjem običaju je svoje denarčke zavozljal v konec havlija svojega ogrinjala. To so mu vzeli, njega pa ustrelili. — V Sokri so vso družino Bu def et Turhunija, kakih 20 oseb, poslali na drugi svet, njega samega so zabodli. To je bila ena izmed najpremožnejših tamošnjih družin. — Na cesti proti Gergarišu jezdite dve ženski na velblodih. Bili ste pozvani, da se vstavite, seveda v laškem jeziku. Ukaza ne razumete in jezditte dalje, pa strelji iz pušk ju vržejo z živali. — Neka druga ženska je bila na ulici proti Bumiljanu zabodena, ker si ni dala z obraza strgati pajčolana. Mogoče, da so vojaki sumili v njej preoblečenega moškega. Nekemu beraču, ki je prosil v bogajme, so vojaki dali miloščino v obliki svinčenk. Brez krika je starec omahnil mrtev.

Danes popoldne sem videl zunaj v Sanii pri Studencu piti vodo 12letnega dečka. Hipoma počti čisto blizu strel, rezek krik in deček se zgrudi mrtev. To se je zgodilo v Šaria Kebir. — Na istem kraju je stal v ponedeljek, ko se je začel polom, Amura Sagasli, pred svojo hišo. Po ulici pridejo bersaglieri, ustrelijo nanj in ga ranijo na levem lahtu. Arabec postane divji, zaloputne vrata in skliče svoje ljudi. Sedem teh pride s puškami in začnejo dobro meriti na zelene perjanice. Bersaglieri se umaknejo, pa se čez par minut vrnejo ojačeni, da naskočijo hišo. Sagasli s svojimi pa odbije tudi ta naskok. Medtem je začelo okoli in okoli pokati. To je bil začetek v skupini oaz Heni; dva voja sta bila pri tem ukončana. Arabec pa je dobil čas, rešiti sebe in družino. — Pri Sukel Džuma (pétkov trg) je klečala na cesti poleg svojega mrtvega moža plakajoča žena, objokujoča po tamošnjem običaju. Ne dolgo, in zgrudila se je mrtva poleg svojega mrtveca. Tako bi lahko naštel cele litanije.

Na stotine žensk, starčkov in otrok, skupaj zvezane in čisto nage gonijo v mesto, da jih drugo jutro postrele. Ker je sramežljivost pri tamošnjih domačinih bojda zelo razvita, se kar tresejo same sramežljivosti. Lahii zagovarjajo to svoje početje s trditvijo, da imajo Arabci pod obleko strelivo. To so vesti, da se človeku lasje ježijo, in ki postavljajo laško kulturo in civilizacijo v čudno luč.

HRVATSKI BAN

ni odstopil, marveč je razpustil hrvatski sabor.

Slovenske občine in slovenska društva! Spominjajte se v svojih proračunih „Slovenske Straže“!

Društveno gibanje.

Slovensko katehetsko društvo vabi na svoj mesečni sestanek v četrtek, dne 16. novembra ob pol 2. uri popoldne v mali dvorani v hotelu Trabesinger. Predmet: Zgodnje in pogosto sv. obhajilo šolarjev.

Podporno društvo slovenskih organizstov na Koroškem praznuje praznik sv. Cecilije, zaščitnice cerkvene glasbe, s slovesno sveto mašo ob 9. uri pri Svetem Duhu v Celovcu, pri kateri pojejo slovenski organisti. Vabi se vse slovenske organiziste, da se udeležijo in sodelujejo. Vaja je pred sveto mašo ob 8. uri pri Trabesingerju. Odbor.

Prevalje. Katoliško slovensko delavsko društvo priredi v nedeljo, dne 19. t. m., popoldne po blagoslovu pri Šteklju svoje mesečno zborovanje. K obilni udeležbi vabi odbor.

Shoda živinorejske zadrage za Žvabek in okolico sta v nedeljo, dne 19. novembra 1911 in sicer na Suhi pri Šerčerju ob pol 11. uri dopoldne ter v Žvabeku pri Luknarju ob 3. uri popoldne. Spored na obeh shodih je: 1. Pomen živinorejskih zadrug. 2. Živinoreja. 3. Zapisovanje udov. 4. Prosti predlogi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Hodiše. Slovensko pevsko društvo »Zvezda« ima svoj letni občni zbor na nedeljo, dne 12. novembra t. l. ob 3. uri popoldne pri Kramarju v Hodišah. Spored: 1. Pozdrav društvenega predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev odbora. 4. Razni pogovori in zabava s petjem. K obilni udeležbi vabi društveni odbor.

Velikovec. Društvo »Lipa« priredi v nedeljo, dne 19. novembra, mesečno zborovanje točno ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu« v Velikovcu. Na sporedu je zanimiv govor, šaloigra »Kukavica modra ptica« (igrajo dekleta) in tamburanje. Nastopita tudi dva mladeniča kot govornika. Društveniki in prijatelji društva, sedaj nimate več tako obilega dela, vdeležite se zborovanja v prav obilnem številu!

Mohorjani! „Slovenska Straža“ Vas kliče! Pri sprejemu Mohorjevih knjig daruj vsak večji ali manjši znesek „Slovenski Straži“!

Gospodarske stvari.

KUGA V GOBCU IN NA PARKLJIH.

Zopet je skoraj v vse dežele Avstrije zatročena kuga v gobcu in na parkljih, ki se najbolj prijema prežvekovalcev (govedi, ovac in koz), pa tudi prašičev in drugih domačih živali. Noter do zadnjega časa sta bili prosti te kuge v Avstriji le Solnograška in naša dežela, a zadnji čas je bila tudi v našo deželo zatročena. Silna nalezljivost te kuge da domnevati, da se bo ta nesreča hitro širila, zato bodi dolžnost vsakega živinorejca, da pozna to kugo in sredstva, kako se odvrta, oziroma da ve, kako je ravnati, da se živali obvarujejo pred okuženjem, in če so okužene, kako se kuga zatira.

Kugo na gobcu in parkljih povzroča gliva, ki, prenesena na druge živali, takoj povzroči okuženje, t. j. hudo vročinsko bolezen, ki se pri njej napravi mehurčast izpuščaj v sluznici v gobcu in na jeziku, na smrčku, v precepu na parkljih, redkeje pa tudi na vimenu, zlasti na sescih.

Kuga v gobcu in na parkljih je silno nalezljiva.

Kjer je ta bolezen med živino hudo razširjena, se večkrat sliši, da se po nji okužijo tudi ljudje. Navadno obole vsled uživanja mleka, presnega masla in sira, ki ga dobe od krav, ki trpe na tej bolezni.

Redkejši so slučajji, da pride ta kuga na človeka naravnost od živali, bodisi da se je človek dotikal obolelih delov života pri molži, klanju in zdravljenju. Bolezen je nevarna posebno otrokom. Ljudje zaradi nje tudi lahko umrjejo.

Od te bolezni obolela živina navadno v krajšem ali daljšem času zopet okreva. Le včasih in ponekod pogine 50 do 80 odstotkov obolele živine. Teleta navadno poginejo vsa. Posebno veliko škodo dela ta kužna bolezen sicer v gospodarstvu. Živina dalj časa ne more delati, med tem postaja mršava in suha ter daje tudi veliko manj mleka kakor zdrava. Najhujše je pri tej kužni bolezni, da se tako naglo širi. Z ozirom na nevarnost, ki preti predvsem kmečkemu prebivalstvu, in ker se kuga v gobcu in na parkljih tudi na človeka prenaša, so se izdale posebne veterinarske in varstvene odredbe. Naš zakon o živinskih kužnih boleznih prepoveduje poleg drugega tudi semnje v okuženih krajih in izvoz živine iz takega okraja. Da se kuga hitreje odpravi, ukazuje zakon, da se od slučaja do slučaja lahko pobije tudi večje število goved. Meso ni sicer neužitno, vendar pa odloča živinozdravnik, v koliko je za užitek sposobno.

Prodaja presnega mleka iz okuženih in osumljenih hlevov je prepovedana kakor tudi uživanje takega mleka. Mlekarne in drugi, ki hočejo prodajati mleko, ga morajo prevreti ali pa sterilizirati.

Žival se kuge nalezje od drugih živali v hlevu po slini. Sline bolne živali in tekočina, ki se izceja iz obolelih mehurčkov na telesu onečistijo krmo, vodo, steljo, pašnike, ceste, železniške vozove itd. Tudi po roki, obleki in obnavalu ljudi, ki negujejo živali, se lahko prenese bolezen. Posebno nevarni so mesarji, rezači, krošnjarji, hlapci in de-

kle, ker se po njih bolezen posebno lahko prenaša.

O ravnanju s živalmi, ki so obolele za kugo v gobcu in na parkljih, piše Frančišek Waldhäusel v listu »Der Praktische Landwirt« takole:

Velike izgube, ki jih povzroča kuga v gobcu in na parkljih, me silijo, da objavim svoje velike tozadevne izkušnje. Kakor hitro je dognano, da je kako govedo že okuženo, se priporoča takoj vse druge živali v hlevu okužiti s sluzom iz gobca, kajti ostale zdrave živali bodo prej ali slej tudi okužene, zato je bolje, če je bolezen naenkrat v vsem hlevu in se prej konča.

Posebno skrb naj ima živinorejec za sesajoča teleta, ki redno poginejo, če ostanejo pri svojih materah. Kolikor telet ni mogoče takoj prodati, jih je treba postaviti v drug, osamljen hlev ter umetno napajati z zavretim mlekom, ki se teletom daje shiajeno na 28° C.

Hlevi z bolno živino morajo biti hladni in dobro prezračevani, kajti pregorki in neprezračevani hlevi pospešujejo groznično vročino živali, ki je zelo nevarna za njih življenje. Seveda je brezpogojno treba poklicati živinozdravnika, ki da vsa potrebna navodila in zlasti pove, kako je vsak dan živalim meriti toplino.

Prve dni po okuženju se mora zlasti negovati in čistiti gobec ter parklji. Parklji se z mlačno vodo dobro izpirajo, precep parkljev in nadparkeljni člen se namaže z lesnim katranom in staje se dobro nastiljajo s suho steljo. Pozneje med boleznijo se morajo parklji ohraniti suhi ter se zdravijo s kakim razkužilnim praškom, ki ga zapiše živinozdravnik. Če se pri zdravljenju parkljev ne ravna skrbno, se naredi globoko segajoče gnojne otekline, parklji odpadejo in žival se mora zaklati.

Gobec se mora znotraj in zunaj, ravnato nosnice vsak dan 2krat do 3krat izprati s kinosolovo vodo, in sicer po navodilih živinozdravnika. Izmiranje naj se vrši prav nežno s kako mehko in čisto cunjico ali z gobo, da se ne odrgnejo mehurčki in se ne poškoduje nanovo zrastle sluzna koža. Še bolje se vrši izpiranje s kako brizgalnico. Kadar mehurčki na čeljustih potemne, je priporočeno gobec izpirati z redko galunovo vodo.

Po izbruhu kuge se mora prav posebno paziti na vime, ki pri tej bolezni zelo trpi. Vročna vimena je treba hladiti z mrzlimi obkladki. V ta namen se robci namočijo v očetnokislj glini, da se na ta način prepričijo vnetja in uljesa. Tudi mazanje vimenov z zmesjo iz ilovice in kisa je dobro sredstvo. Seveda se morajo vimena pred vsako molžo osnažiti z mlačno vodo, drugače se namolženo mleko hitro skisa. Trde otekline na vimenih je treba vsak dan dobro natreti z mažo, sestoječo iz dveh delov lorberjeve maže in enega dela živosrebrne maže, dokler se oteklina ne izgubi. Razpokane in mehurčaste seske je treba mazati z mažo iz svinčene beline.

Razen opazovanja in zdravljenja tu omenjenih boleznih prikazni je pa nepretrgano noč in dan treba paziti na splošno stanje bolnih živali, kajti če imajo živali trajno vročino in več dni ne jedo, silno hitro propadajo in navadno najdragocenejše plemenske in molzne živali brez vsakih bolečin hipno poginejo. Glavna pozornost se mora obračati na odvrtačanje groznične vročine ter se zato mora na dan večkrat pri živalih meriti toplina, in kakor hitro se ta dvigne nad 40° C, se mora nemudno poklicati živinozdravnik. Dokler ne pride živinozdravnik, je dobro domače sredstvo čaj iz cesarskega korena in lavorovega praška, ki se daje živalim piti. Ker se pri veliki vročini posuši vsebina želodca in črev, zato je treba paziti, da živali lahko odkladajo blato, in se jim v to svrhu dajo hladeče in raztaplajoče dristve. Če je žival dlje časa zaprta, se ji pomaga s kakim dristilom. Izkušnja uči, da dolgotrajno zaprtje pri kugi v gobcu in na parkljih povzroča veliko groznično vročino, ki je mnogokrat vzrok smrti.

Najnevarnejši čas se pa takrat prične, kadar živali čez tri do šest dni, ko so izgubile tek, zopet prično rade jesti, imajo čist gobec, se zobje ne majejo in je sploh stanje bolnih živali razmeroma dobro. V tem času je treba strogo paziti na pravilno pokladanje in naj živali dobivajo po malo lahko prebavne hrane. Zlasti se je ogibati močnih krmil, ki pospešujejo tvorjenje mleka. Živali namreč ne morejo ob začetem zdravljenju prenašati in prebavljati velikih množin krme in se zato lahko sluznice vampa vnamejo, pokaže se vnovič močna groznična vročina, krma v prebiralniku se strdi in žival vnovič oboli. V tem času največ živali pogine. Če je živinozdravnik hitro na mestu, more pač včasih najhujše preprečiti. Na vsak način je pa najbolje med tem časom boleznijo živali prav pičlo krmiti ter na mleko kakih 8 do 14 dni ne računati in le počasi preiti k zadostnemu krmljenju.

Ko je kuga ponehala, se morajo parklji preiskati ter s primerno previdnostjo prezati, oziroma skrajšati, in vsa gnojna mesta odstraniti ter primerno zdraviti.

Krave, ki so bile bolne na tej kugi, kaj rade zvržejo in je v tem slučaju treba na pomoč poklicati živinozdravnika.

»Kmetovalec«.

Slovenski kmetovalci, poprimite se sadjarstva!

(A. Fritz.)

(Dalje.)

Drugi vzok, da se gospodarji sadjereje bolj ne oklenejo, je ta, da ima vsak kmet preveč raznih vrst, skoraj vsako drevo je druge vrste.

Ob ugodnih letinah je sadja preveč, ob slabih ga nič ni. — Vsak naj bi imel le 2—3 vrste in iste prave, udomačene in trepežne. Trgovci le enotne vrste dobro plačajo, če jih dobe cel vagon od enega posestnika. Mešanica ni nikoli za rabo, ker ima vsaka vrsta posebne lastnosti, ki ovirajo kupčijo, prevoznijo ali uporabo.

Da se tudi v slabih letinah kaj pridela, je treba drevje oskrbovati, zemljo obdelati, gnojiti, izbrati prave vrste, ki v dotičnem kraju najbolje uspevajo, so plošno priporočljive in dobre za domačo porabo in kupčijo. Naši kmetovalci drevo pač vsade, oziroma zabijejo v prav globoko luknjo, poteptajo noter zemljo, včasih se da zraven dolg kol, ki zmeraj ob vsakem vetrčku drevo tako prijetno ščegeta po rebrih in drgne kožo.

Gnojiti — čemu? Saj samo raste! Še za na njivo ni gnoja! Ako je drevo na prav srečnem prostoru, še vjame kakšen curek gnojnice, ki teče z gnojišča dol po kolo-vozu v potok. — Da bi zemljo zrahljal in naredil krog drevesa šipo (Baumscheibe), se mu zdi škoda trave.

Lišajev in mahu mu ni treba ostrgati ali osnažiti z debela, ker vsako jesen pridejo krave in junci na travnik in drevo dobro odrgnejo med pašo, če se tudi kakšno polomi — kaj zato.

Kadar je sad zrel, (otroci še tega ne vpoštevajo), pridejo z dolgimi koli in drogi ter drevo pošteno premikastijo in oklestijo, kar izlepa noče dol, mora pa izgrda. Pri tem delu se večina cvetnih popov, ki imajo prihodnje leto cveteti in roditi — zbije dol, potem se gre k drugemu tretjemu itd., po končani béri se da drevesom priložnost 12 mesecev počitka.

Takšno usodo imajo sadna drevesa po večini. (Dalje.)

Za kratek čas.

Nabira J. M.

V vozu električne.

Koketka, ki v vozu ni dobila več sedeža, zbode sedečega gospoda: »Neotesani ste, ker ne veste, da se mora dame pustiti sedeti.«

Gospod: »Oprostite, že enkrat sem pustil eno sedeti, pa mi še sedaj ni odpustila.«

Vsaka gospodinja,

katera želi pripraviti dobro kavo, uporablja najraje „pravega“: Francka:“ s kavnim mlinčkom, ki se izdeluje temeljem največje skrbnosti že dolgo let v zagrebški tovarni.

Ta izborni domači izdelek najtopleje priporočamo.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda.
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sov. prid. družbi sv. Cirila in Metoda
V LJUBLJANI

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske
Ciril in Metodove vžigalice
ki so priznane najboljše.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda.
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sov. prid. družbi sv. Cirila in Metoda
V LJUBLJANI

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporočajo družba z omejl. zavozo: v Borovljah na Koroškem.

Prva borovska orožnoto-arsniska družba **Peter Wernig**

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Hiša po eni napredaj, v kateri se nahaja tudi mala trgovina, v Klopica, občina Škofiče, četrta ure oddaljena od Hodiške ceste, obsega 17 oralov njiv, travnikov in gozda, krme za 7 glav goveje živine in 1 konja. Hiša je bila nanovo popravljena kakor tudi skedenj. Poleg hiše je tudi še mala kajža z 2 sobama. Cena 10.000 kron. Več pove lastnik Mihael Štandman, Klopice, pošta Vrba ob jezeru (Velden am Wörthersee).

Jožef Božič v Celovcu

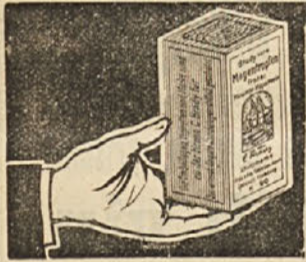
Beljaška cesta št. 14

trgovec z mešanim blagom

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke, kakor žita, maslo, sir, jajca, mleko itd. Zlasti priporočajo

patentirano olje za večno luč in oglje za kadičnice

vsakovrstno kadilo, francoski in navadni stonj, voščene in druge cerkvene sveče itd.

Svet in pomoč!

za tiste, ki trpijo

na težkem prebavljanju vsake vrste, gorečici, tvorbi kisline, zaprtju, bolečinah

v želodcu in s tem v zvezi stoječih slabostih, nudijo že 30 let sem priznane pristne

Bradyjeve želodčne kapljice

pr. Marijacejske kapljice imenovane. Varujte se enako glasečih se ponaredb in popač in pazite na stransko varstveno znamko s podpisom C. Brady. — Dobiva se v lekarnah. Pošiljatev v provinco po lekarnarju C. Brady, Dunaj, Fleischmarkt 2, 385. 5 stekl. za K 5-30, 3 pedvojne stekl. za K 5-60 franko.

C. Brady

Le z uporabo leta 1886. pohvaljenega z znamko postavno zavarovanega
„Seehund“ postane **črevlji**
gumijevega trana mazila za usnje

res nepremočni, mnogo bolj trpežni, mehki in se jih še lahko svetli z voščilom. Tudi za vozna pregrinjala, konjsko opravo, jermenje itd. izvrstno. Dobiva se povsod v škatlicah po 30 h in večjih, če ne naravnost po edinih proizvajalcih: **J. Lorenz & Co., Heb, Češko, in Böhme & Lorenz, Chemnitz, Saško.** — Sodbe se glase:

Blagovolite mi zopet poslati 1 poštni zavoj Vašega „Gumijevega trana“, katerega posebno rad porabim za vzdrževanje konjske oprave in črevljev. Luditz, 25. 8. 1907. Dr. J. Hoyer, mestni zdravnik.

Zaradi bodočega novozidanja
:: hiše je krojno blago po ::
znižanih cenah
naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

Kdor rabi

dobro in pristnobarvne zimske barhente, flanele za srajce in drugo perilo, lanene in bombažaste kanafase, cefire, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame in gospode, žepne robce in drugotkanine, naj se obrne zaupno na kršč. tvrdko

Jaroslav Marek ročna tkalnica št. 39.
v Bistrem pri Novem mestu ob Met. (Češko).

V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanele, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 18 K, prve vrste za 20 K franko po povzetju. Vzorci se pošiljajo zastonj in poštne prosto. — Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. — Dopisuje se slovensko.

Sukno. Koci. Konjske odeje. Vezivo

(Stickgarn) v različnih barvah in vsaki velikosti se dobiva v Velikovcu v tovarni volnenega blaga **Jakob Pogatschnigg.** Tudi kupujem in v zameno z blagom prejemam ovčjo volno.

Učenca

za slikarstvo in pleskarstvo takoj sprejme **Friderik Grimm** v Celovcu.

Majhne želodčne težkoče

se ne smejo prezreti, ako se hoče preprečiti hude bolezni.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujujoče in prebavljanje pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmerne, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče, je **dr. Rose balzam za želodec iz lekarn B. Fragnerja v Pragi.**

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno depoponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvornega dobavitelja,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,
vogal Nerudove ulice.

Po pošti se razpošilja vsak dan.

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpošiljavi K 1-50 se pošlje mala steklenica, za K 2-80 velika steklenica, za K 4-70 dve veliki steklenici, za K 8-— štiri velike steklenice, za K 22-— 14 velikih steklenic poštne prosto na vse postaje avstro-ogrške monarhije.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu „Pri angelu“, P. Hauser, V. Hauser, H. Gutt.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Kristusovo življenje in smrt

v premišljevanjih in molitvah.

Poleg Gašparja Erharda za Slovence priredil **Štefan Kociančič.**

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 6.—, za družnike K 4-40, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnatim hrbtom K 9-20, za družnike K 6-80, po pošti franko K 1.— več.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Velikouška cesta št. 5

se priporočajo

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi zakurjeno.

Poleti sedi na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8.000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vziđa.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8-— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10-— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.